

ПАМ'ЯТКА
стосовно дотримання вимог антикорупційного законодавства
посадовими особами
Державної екологічної інспекції України

Пам'ятку розроблено для використання у роботі посадовими особами Державної екологічної інспекції України, у тому числі при здійсненні заходів державного нагляду (контролю) дотримання вимог природоохоронного законодавства.

Пам'ятка містить роз'яснення сутності окремих обмежень, заборон, зобов'язань та інших вимог, встановлених антикорупційним законодавством для посадових осіб Держекоінспекції.

Метою цієї Пам'ятки є ознайомлення працівників Держекоінспекції з основними положеннями законодавства з питань запобігання і протидії корупції, забезпечення єдиної практики застосування вимог антикорупційного законодавства.

Основним антикорупційним нормативно-правовим актом в Україні є Закон України “Про запобігання корупції”.

Вступаючи на державну службу, особа, крім прав та основних обов'язків державного службовця, свідомо приймає встановлені законодавством обмеження і заборони.

Головна мета правових обмежень – це забезпечення ефективного функціонування державної служби, встановлення правових бар'єрів перед можливими зловживаннями державних службовців, створення умов для належного виконання посадових повноважень. Відповідно до пункту 5 статті 32 Закону України “Про державну службу” на державних службовців поширюються обмеження, передбачені Законом України “Про запобігання корупції” (далі – Закон).

Закон встановив обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища (стаття 22), щодо одержання подарунків (стаття 23), запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними (стаття 24), щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 25), обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (стаття 26), щодо спільної роботи близьких осіб (стаття 27).

Корупція вчиняється з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди, тоді як провокація підкупу – з метою викрити того, хто пропонував, обіцяв, надав неправомірну вигоду або прийняв пропозицію, обіцянку чи одержав таку вигоду.

Закон виокремлює кримінальні правопорушення, до яких відносить правопорушення, передбачені статтями 366-2 та 366-3 КК України.

Законом чітко визначено терміни такі як корупційне правопорушення, корупція, правопорушення, пов'язане з корупцією, неправомірна вигода, правопорушення, пов'язане з корупцією тощо.

Згідно з ст. 1 Закону, **правопорушення, пов'язане з корупцією** – це діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність

Провокація підкупу порушує таке правило етичної поведінки, що сформульовано у ст. 38 Закону, як додержання вимог закону та норм етичної поведінки.

Законодавством про кримінальну відповідальність встановлено, що під провокацією підкупу розуміються дії службової особи з підбурення особи на пропонування, обіцянку чи надання неправомірної вигоди або прийняття пропозиції, обіцянки чи одержання такої вигоди, щоб потім викрити того, хто пропонував, обіцяв, надав неправомірну вигоду або прийняв пропозицію, обіцянку чи одержав таку вигоду.

При підбурюванні, провокація підкупу може виявитися у домовленостях, шляхом вимоги дати неправомірну вигоду, у підказках, у порадах щодо його одержання, у натяках тощо.

Провокація підкупу, схилення до його давання чи одержання може носити усний характер, виявлятися за допомогою жестів, письмово, демонстрацією якихось зображень тощо. Знаряддям можуть бути будь-які засоби передачі та носії такої інформації: телефонний або факсимільний зв'язок, Інтернет тощо. Це кримінальне правопорушення може бути вчинене тільки з прямим умислом.

Мотиви можуть бути будь-які:

відзначитися по службі;

відзначитися перед правоохоронними органами;

помститися особі, яка викривається в даванні неправомірної вигоди;

відвести від себе підозру за раніше одержані неправомірні вигоди тощо.

За вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень у встановленому законом порядку притягуються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності (стаття 65-1 Закону).

Кримінальна відповідальність.

Відповідно до розділу XVII «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» Кримінального кодексу України передбачено притягнення до кримінальної відповідальності за низку порушень серед яких:

зловживання владою або службовим становищем,
зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги,
службове підроблення,
декларування недостовірної інформації,
неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування,
службова недбалість,
прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою,
незаконне збагачення,
пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі,
зловживання впливом,
провокація підкупу.

Згідно із приміткою до статті 45 Кримінального кодексу України корупційними кримінальними правопорушеннями вважаються кримінальні правопорушення, передбачені, зокрема, статтями:

191 (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем),

357 (викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження), у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем,

а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями:

210 (нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням),

354 (підкуп працівника підприємства, установи чи організації),

364 (зловживання владою або службовим становищем),

368 (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою) – 369-2 (зловживання впливом) цього Кодексу.

Кримінальними правопорушеннями, пов'язаними з корупцією, вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями:

366-2 (декларування недостовірної інформації),

366-3 (неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) цього Кодексу.

Адміністративна відповідальність.

Види адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією, та санкцій, які застосовуються за їх вчинення, визначено у главі 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією» Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), а саме статтями:

172-4 (порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності);

172-5 (порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків);

172-6 (порушення вимог фінансового контролю);

172-7 (порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів);

172-8 (незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень);

172-9 (невжиття заходів щодо протидії корупції).

За приписами статті 38 КУпАП адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, може бути накладено протягом шести місяців з дня його виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення.

Дисциплінарна відповідальність.

Основні засади відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків визначено у розділі XI Закону.

Особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

Частиною 3 статті 65-2 Закону передбачено, що за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції або приписом Національного агентства, з метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення або невиконання вимог Закону в інший спосіб, рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації, в якому працює особа, яка вчинила таке правопорушення, проводиться службове розслідування в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

За приписами частини 5 статті 65-1, статей 66 і 69 Закону особа, якій повідомлено про підозру у вчиненні нею кримінального правопорушення у сфері

службової діяльності, підлягає відстороненню від виконання повноважень на посаді в порядку, визначеному законом.

Особа, стосовно якої складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, якщо інше не передбачено Конституцією і законами України, може бути відсторонена від виконання службових повноважень за рішенням керівника органу, установи, підприємства, організації, де вона працює, до закінчення розгляду справи судом.

Особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стосовно якої набрало законної сили рішення суду про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, підлягає звільненню з посади в установленому законом порядку.

Обмеження щодо заборони особі, звільненій з посади у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційне правопорушення, займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, встановлюється виключно за вмотивованим рішенням суду, якщо інше не передбачено законом.

Збитки, шкода, завдані державі внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, підлягають відшкодуванню особою, яка вчинила відповідне правопорушення, в установленому законом порядку.

Активи, набуті внаслідок вчинення корупційного правопорушення, підлягають конфіскації або спеціальній конфіскації за рішенням суду в установленому законом порядку. Активи, щодо яких судом на підставі поданих доказів не встановлено, що вони або грошові кошти, необхідні для їх придбання, були набуті за рахунок законних доходів, є необґрунтованими і підлягають стягненню в дохід держави за рішенням суду в установленому законом порядку.

Відомості про осіб, яких притягнуто до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень щодо яких судами прийняті відповідні рішення, які набрали законної сили, а також відомості про накладення дисциплінарних стягнень за корупційні правопорушення заносяться до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення.

У разі закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, у зв'язку з відсутністю події або складу адміністративного правопорушення відстороненій від виконання службових повноважень особі відшкодовується середній заробіток за час вимушеного прогулу, пов'язаного з таким відстороненням.

Усунення наслідків.

За приписами статей 66 – 69 Закону збитки, шкода, завдані державі внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, підлягають відшкодуванню особою, яка вчинила відповідне правопорушення, в установленому законом порядку.

Нормативно-правові акти, рішення, видані (прийняті) з порушенням вимог цього Закону, підлягають скасуванню органом або посадовою особою, уповноваженою на прийняття чи скасування відповідних актів, рішень, або можуть бути визнані незаконними в судовому порядку за заявою заінтересованої фізичної особи, об'єднання громадян, юридичної особи, прокурора, органу державної влади, зокрема Національного агентства, органу місцевого самоврядування.

Орган або посадова особа надсилає до Національного агентства протягом трьох робочих днів копію прийнятого рішення про скасування або одержаного для виконання рішення суду про визнання незаконними відповідних актів або рішень.

**Завідувач сектору з питань
запобігання та виявлення корупції**

Наталія ДАВИДОВА